

רשות ניירות ערך

מחלקת השקעות

רח' כנפי נשרים 22, ירושלים 95464

טל': 02-6556555

פקס': 02-6513169

www.isa.gov.il

כ"ז אייר תשס"ט
21 מאי 2009

שאלות ותשובות בקשר עם חוזר בדבר הסכמת לקוח לקבלת החזרי עמלות

למנהלי תיקים ודחיית מועד (שאלות 1-9)

לכבוד

החברות לניהול תיקי השקעות

באמצעות דואל לפי הכתובות במערכת מגנא

ג.א.נ.

ביום 11 במרץ 2009 פורסם חוזר בדבר הסכמת לקוח לקבלת החזרי עמלות על ידי מנהלי תיקים. במהלך יישום הוראות החוזר עלו שאלות שהופנו לסגל הרשות. על מנת שהתשובות שניתנו לפונים יהיו לנחלת הכלל מצאנו לנכון לתת להן פומבי בחוזר זה.

בחוזר נקבע כי על חברה אשר תפעל על פי האמור בו בעניין מתן הודעה ללקוחותיה ותודיע על כך לרשות עד ליום 31 במאי 2009 (להלן "ההודעה לרשות"), לא יוטל קנס בשל גביית החזרי עמלות ללא קבלת הסכמת לקוח כנדרש. לאור העובדה שחברות פנו בשאלות שונות בעניין החוזר ועל מנת לאפשר יישום הוראות החוזר בהתאם לתשובות הניתנות בחוזר זה, ניתנת בזאת ארכה למתן ההודעה לרשות עד ליום 1 ביולי 2009.

יצויין כי עם יישום האמור בחוזר לא תהיה החברה חשופה לקנס בגין הפרת סעיף 17(א) לחוק, אולם אין בכך כדי להוות הגנה לחברה בפני הליכים שיזמו לקוחות החברה בעניין. להלן פירוט של השאלות והתשובות שניתנו לפונים.

בחוזר זה:

"החזרי עמלות" – חלק מעמלת קניה או מכירה המתקבלת בידי מנהל תיקים מאת חבר בורסה הגובה אותה מהלקוח, בשלביצוע עסקה או מכלול של עסקאות שהעסקה המסוימת היא חלק ממנו.

"החוק" - חוק הסרת העיסוק בייעוץ השקעות בשיתוף השקעות ובניהול תיקי השקעות התשנ"ה - 1995.

"החוזר" - חוזר בדבר הסכמת לקוח לקבלת החזרי עמלות שפורסם ביום 11 במרץ 2009.

1. ש. האם ניתן לקבל את הסכמת הלקוח לקבלת החזרי עמלות באמצעות הפקס?
ת. את הסכמת הלקוח לקבלת החזר עמלות יש לקבל בכתב. ניתן לקבל את הסכמת הלקוח באמצעות חתימת הלקוח על מסמך המלל את ההסכמה כנדרש אשר ישוגר למנהל התיקים באמצעות הפקס.

2. ש. האם משלוח החוזר זרש גם ללקוחות שנגבו מהם החזרי עמלות בעבר מבלי שנתקבלה מהם הסכמה מראש כנדרש, אך בינתיים נשלחו להם דוחות רבעוניים בהם מפורטים הסכומים שהתקבלו בגין החזרי העמלות?
ת. כן. פירוט סכומי החזרי העמלות שנגבו מהלקוחות כאמור בשאלה, במסגרת הדוחות הרבעוניים הינו קיום חובת הדיווח, חובה נפרדת החלה על מנהל התיקים על פי סעיף 26 לחוק ואינו מהווה קיום החובה לקבלת הסכמת הלקוח לקבלת החזרי עמלות על ידי מנהל התיקים כנדרש בחוק.

3. ש. האם משלוח החוזר נדרש גם לגבי לקוחות שהקשר בינם ובין מנהל התיקים הסתיים בינתיים?
ת. סגל הרשות רואה משנה חשיבות בנקיטת הפעולות לגבי לקוחות קיימים. סגל הרשות לא יזום הטלת קנס בשל אי קבלת הסכמת לקוח, שהקשר עימו הסתיים, להחזר עמלות. אולם במקרה שתוגש תלונה בעניין על ידי לקוח, ידון כל מקרה לגופו.

4. ש. האם על מנהל תיקים לקבל מחדש את הסכמת הלקוח לקבלת החזרי עמלות במקרה בו לאחר קבלת הסכמת הלקוח כנדרש בחוק, פחת שיעור החזר העמלה שמקבל מנהל התיקים?
ת. במקרה בו התקבלה הסכמת הלקוח כנדרש בחוק, ולאחר מכן פחת שיעור החזרי העמלות שמקבל מנהל התיקים, אין צורך בקבלת הסכמת הלקוח לקבלת החזרי העמלות מחדש, די במשלוח הודעה על כך ללקוח.
יצויין כי אם שיעור החזרי העמלות יעלה שוב, גם אם יהיה עדיין נמוך מהשיעור המקורי לגביו התקבלה בזמנו הסכמת הלקוח כאמור, על מנהל התיקים לקבל מחדש את הסכמת הלקוח לקבלת החזרי עמלות בשיעור לאחר העליה.

5. ש. בהסכם של מנהל התיקים עם חבר הבורסה נקבע לדוגמה, כי מנהל התיקים יהיה זכאי להחזר עמלות בגובה ההפרש שבין 0.1% מסכום העסקה לבין העמלה שמשלם הלקוח בפועל ובכפוף לכך שהסכום המינימלי שישאר בידי חבר הבורסה לא יקטן מסך של 10 ₪. בהנחה שהלקוח משלם עמלה בגובה 0.2% לחבר הבורסה, בעסקאות שמתחת לסך של 5,000 ₪ מנהל התיקים אינו זכאי להחזר עמלה ובעסקאות בשווי שבין 5,000 ₪ ל-10,000 ₪ שיעור החזר יהיה נמוך מזה שיקבל מנהל התיקים בעסקאות ששוויין גבוה מ-10,000 ₪. כיצד על מנהל התיקים להסדיר קבלת הסכמת הלקוח כנדרש במקרה כגון זה?

ת. יש לקבל את הסכמת הלקוח להסדר זה. על מנהל התיקים לקבל את הסכמת הלקוח לקבלת החזרי עמלות שיעור מדויק כנדרש בחוק לפיכך עליו לפרט את גובה שיעור החזר בהתאמה לאפשרויות השונות. כך בדוגמה המובאת בשאלה, על מנהל התיקים לקבל את הסכמת הלקוח לשיעור החזר של 50% מהעמלה שגובה חבר הבורסה ולציין כי בכל מקרה יוותרו בידי חבר הבורסה לא פחות מ-10 ₪ לכל עסקה.

6. ש. האם חייב מנהל התיקים לציין בהסכם ניהול התיקים שנערך בינו ובין הלקוח, גם את גובה העמלות שגובה חבר הבורסה מהלקוח?

ת. חשוב כי בידי הלקוח יהיה מידע בדבר שיעור העמלה שמקבל מנהל התיקים (מחבר הבורסה) משווי כל עסקה. השיעור יכול לבוא לידי ביטוי באמצעות ציון החלק מתוך גובה החזר העמלות שגובה חבר הבורסה ואשר מועבר למנהל התיקים, או בציון היחס בין גובה העמלה שנותר בידי חבר הבורסה לבין זה שמקבל ממנו מנהל התיקים. על מנת שיהיה ברור שהסכמת הלקוח ניתנת מתוך מודעות יש להציג ללקוח בהסכם, במקום המתייחס להחזר העמלות שלגביו ניתנת הסכמתו, את מלוא הנתונים מהם עולה באופן ברור השיעור המדויק של החזר העמלה שמקבל מנהל התיקים, כך שהלקוח לא יידרש לאתר את הנתונים הרלוונטיים ולבצע חישובים.

במידה ומנהל התיקים מעוב בקביעת העמלה שגובה חבר הבורסה מהלקוח, בנוסף לציין שיעור החזר העמלה המדויק עליו לציין גם את גובה העמלה שמשלם הלקוח לחבר הבורסה.

יצויין כי האמור לעיל אינו בא לגרוע מהוראות חוזר הרשות מיום 26 במרץ 2003, לפיו יש בין היתר, לעדכן את הלקוחות מראש, במחיר העמלות לביצוע פעולות באופציות. לפיכך לגבי פעולות באופציות מתחייב בכל מקרה ציון גובה העמלות שגובה חבר הבורסה בגינן.

7. ש. האם חסה שנערכה אצלה ביקורת של רשות ניירות ערך בעניין החזרי עמלות ובמסגרת תגובת הרשות לממצאי הביקורת ניתנו לה הנחיות לפיהן היה עליה לפעול מול לקוחותיה, צריכה לפעול לפי החוזר?

ת. בנוגע לפעולות מנהלי התיקים מכאן ולהבא חל החוזר על כל מנהלי התיקים המקבלים החזרי עמלות.

בנוגע לעבר, כאמור בחוזר בעניין זה, חברה שסגל הרשות הצביע בפניה ישירות, אגב ביקורת, על גביית החזרי עמלות ללא קבלת הסכמת הלקוח כנדרש, ואשר פעלה בהתאם להנחיות שניתנו לה על ידי הרשות באותו מעמד, אינה צריכה לפעול כיום על פי החוזר באשר לפעולותיה בעבר.

במידה והחברה לא פעלה על פי ההנחיות שקיבלה מהרשות, לא תחול לגביה הודעת סגל הרשות שקבלה ביטוי בחוזר, בדבר הימנעות מנקיטת צעדי אכיפה.

8. ש. האם בחס לתקופה הנמשכת ממועד פרסום חוזר ועד לקבלת הסכמת הלקוחות כנדרש, רשאי מנהל התיקים להשאיר בידי חבר הבורסה את הסכומים המצטברים לזכותו בגן החזרי העמלות ביחס ללקוחות הנ"ל, "בהקפאה" עד להשגת ההסכמה הנדרשת?

ת. לא. כאמור במפורש בחוזר: "במידה ולא התקבלה הסכמת הלקוח לשיעור המדויק של גובה החוזר, לא נתקבלה הסכמתו כנדרש בחוק ועל החברה להפסיק לאלתר לגבות החזרי עמלות לגבי לקוח זה עד לקבלת הסכמת הלקוח כאמור."

"הקפאת" הסכומים המצטברים מהחזרי עמלות שהתקבלו ללא הסכמת הלקוח כנדרש בחוק בתקופת הביניים שעד לקבלת ההסכמה בידי חבר הבורסה, הינה באופן מהותי קבלתם לזכות מנהל התיקים וזאת כאשר ההסכמה המושגת לגביהם מהלקוח הינה הסכמה בדיעבד. הסכמה זו אינה עונה על הדרישה הקבועה בחוק לעניין קבלת החזרי עמלות שכן על פי סעיף 17(ב)(3) לחוק על ההסכמה להתקבל בכתב ומראש.

יצוין כי בהקשר של השאלה שלעיל, הועלתה טענה לפיה העברת הסכומים המצטברים לזכות מנהל התיקים נעשית על ידי חבר הבורסה באופן מרוכז. לפי טענה זו העדר האפשרות להפריד בין לקוחות שנתקבלה הסכמתם כנדרש ללקוחות שטרם התקבלה הסכמתם יגרור מצב בו באופן מעשי לא יוכל מנהל התיקים לקבל את החזרי העמלות גם בגין לקוחות שהתקבלה מהם הסכמה כנדרש, עד לקבלת הסכמת כל הלקוחות של מנהל התיקים.

תשובת סגל הרשות הינה כי במקרה כזה, על מהל התיקים להורות לחבר הבורסה להפחית את גובה העמלה שגובה חבר הבורסה מהלקוח כך שמנהל התיקים לא יהא זכאי להחזר עמלה. במידה וחבר הבורסה אינו מסכים לעשות כן, רשאי מנהל התיקים לקבל את סכומי החזרי העמלות במרוכז מחבר הבורסה ואולם עם קבלתם יזכה מיד את

הלקוחות שהסכמתם לגבי הארזים אלה לא התקבלה כנדרש ומראש, בגובה ההחזר שהתקבל בגין הפעילות בחשבונו של הלקוח.
בדיווחים ללקוחות הא ביטוי לגביית החזרי העמלות ו/או לזיכוי בגינם כאמור, על פי המצב בפועל.

9. ש. האם כאשר מנהל תיקים מבצע עסקאות בנגזרי מט"ח עבור לקוחותיו ובשל ביצוע פעולות אלו מקבל מחבר הבורסה חלק מן המרווחים בין שערי המכירה והקניה בהם מבצע חבר הבורסה עסקאות עם הלקוחות (להלן – "החזר מרווחי שערים"), רואים את החזר מרווחי השערים כקבלת החזר "עמלת קניה ומכירה" לעניין סעיף 17(ב)(3) לחוק?
ת. באופן מהותי החזרי מרווחי השערים מהווים החזר עמלות. אין להבחין לעניין חובת הגילוי ללקוח בדבר תשלומים שמקבל מנהל התיקים מחבר בורסה בשל ביצוע פעולות בחשבונו של הלקוח, בין החזרים שמקורם בעמלות שגבה חבר הבורסה מהלקוח, להחזרים שמקורם במרווחי השערים שהם מקור הכנסה בידי חבר הבורסה מעסקאות עם הלקוח. החזר מרווחי השערים מהווים החזרי עמלות לעניין סעיף 17(ב)(3) ולפיכך רשאי מנהל התיקים לקבלם רק אם ניתנה הסכמת הלקוח לפי סעיף זה, ועליו לפעול על פי החוזר במידה וההסכמה לא התקבלה כנדרש.

סגל הרשות עומד לרשותכם לצורך מתן הסברים נוספים ככל שיידרש.

אלחנן הרמור

ראש היחידה לפיקוח על בעלי רשיון